

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

ЧАСТЬ I

Established

1893.

TWO SECTIONS — SECTION I

Рік LI. Ч. 211. Нью-Йорк і Джерзі Сіті, субота, 28. жовтня 1944. No. 211. New York and Jersey City, Saturday, October 28, 1944 Vol. LI.

ТРИ ЦЕНТИ в Злучених Державах Америки.
П'ЯТЬ ЦЕНТІВ за границею Злучених Держав Америки.Тел. „Свободи“: BErgen 4-0237—4-0807
Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016THREE CENTS in the United States of America.
FIVE CENTS elsewhere.

Розторощують японців на морі й суші МУКАЧЕВО ЗАНЯТЕ СОВЕТСЬКИМИ ВІЙСЬКАМИ

Японські морські втрати в Філіппинській битві величезні. Досі нараховано, що два панцирники цілком знищені, два другі правдоподібно, а шість тяжко ушкоджено; далі п'ять кружляків знищено, а п'ять ушкоджено; теж знищені усі літаконосці, що брали участь у битві. Так є, що є цілком певно знищених або тяжко ушкоджених 28 воєнних кораблів найкращої якості. Знов на острові Лейте армія ген. Мек-Артура звільнила спід японської окупації 15 міст і посувається вперед.

ПРОТИ НАДМІРНИХ „ЧИСТОК“

Яких 100,000 французів знаходиться уже в тюрмах і жде суду, будучи обжалованими за співпрацю з німцями. Жером Тарод, член Французької Академії, закликає до поміркованості. Каже, що коли вже Франція вільна від ворога, то тепер одна половина французів починає обвинувачувати другу, а концентраційні табори починають заповнюватися новими жертвами. Він питає: Що скажуть на це Аліанти?

З УКРАЇНИ.

О. В. І. оповідає за советськими джерелами, що по уступленню нацистів з України урокомлено впродовж 9 місяців 600 промислових підприємств, що випродукували за той час товарів вартості 135 мільйонів рублів.

ЯК ПРАЦЮЄ КОНГРЕС АМЕРИКАНСЬКОЇ ПОЛЬОНІ?

Дня 11. жовтня президент Рузвельт прийняв велику делегацію Конгресу Американської Польонії, що заявила, між іншим, за ненарушимість Польщі й її старі границі на сході. Потім відбули наради представників цієї делегації, на яких рішено покликати до життя впродовж 30 днів у всіх стейтах Стейтс Уряди Конгресу Американської Польонії, які дбали б по своїх стейтах, щоб там була ведена акція в обороні Польщі від „імені 6 мільйонів американських поляків“.

Теж упряновано іншу акцію, звернену на те, щоби боронити „історичну Польщу“, включно з різними пропагандними виданнями.

ЗНИЩИЛИ МУЗЕЙ КОРОЛЕНКА.

З советських звідомлень виходить, що німці, відступаючи з Полтави, спалили дім письменника Володимира Короленка, перемінений на музей.

ДАНИЛО СЛОБОДЯН ТЯЖКО РАНЕНИЙ.

Лютенант Данило Слободян, син громадян Анни і Романа Слободян з Елизабет, Н. Дж., відомий з своєї передвоєнної активності в життю нашої молоді, зівстав тяжко раненим дня 10. жовтня десь на німецькому фронті в Франції, згідно з повідомленням воєнної команди. Є він сином головного касієра У. Н. Союзу.

ПІД СОВЕТАМИ ПРО „ЖОВТОБЛАКИТНИКІВ“.

Большевицькі У. Щ. Вісті обзнакомлюють своїх читачів час від часу з тою „поезією“, що по'являється в Україні під московсько-советською владою. Ось зразок вірша Павла Тичини „Партизан Залізко“. В ньому представлялись як до хати української селянки вдерлись: „розбишаки: Що один з них офіцер німецький, а другий слуга-жовтоблакитник“. А далі: „Істи — заревів жовтоблакитник, хоч сказись, а подавай на стіл нам“. Або: „кинувся як звір, жовтоблакитник“. Усе те, додають У. Щ. Вісті, представлено в советській фільмі „Україна в огні“.

Згаданий вірш Тичини кінчиться так: „Що сказав нам Сталін, те ми й робимо, на землі святій своїй радянській“. Як видно з вірша, то „робимо“, що накаже Сталін, а теж і „пишемо“... Та треба додати, що навіть у таких обставинах є в декого познанки справжнього письменницького талану, коли подибаємо в В. Сосюри, наприклад, такі поетичні звороти як: „Перлами-росою, сонцем, далиною вмцються поля, квітами-намістом, буйним зелен-листом завітуть поля“.

ПРИБУДЕ ДО СТЕЙТІВ НА КОНЦЕРТ.

Михайло Годинський, відомий оперовий співак, прибуде з Канади на концерт у Філадельфії, що відбудеться дня 12. листопада з нагоди „Українського Дня“, з якого дохід має піти на будову Укр. Кат. Семинаря у Вашингтоні.

ЖАТКОВИЧ КАНДИДУЄ НА КОНГРЕСМЕНА.

Григорій Жаткович, адвокат з Пітсбурга, що був по першій світовій війні першим губернатором Карпатської України, кандидує тепер як републиканець на члена до Палати Репрезентатів у Вашингтоні.

ПОМЕР ЕП. ХОМИШИН.

Канадійська „Будучність Нації“ подає як неспраджену вістку те, що в Станиславові, в Галичині, мав померти еп. Григорій Хомишин. Теж подається, що мав тяжко захоріти еп. Никита Будка, перший єпископ канадійських українців, що перебував до війни у Львові.

ЖЕРТВУЮТЬ.

Яких 400 учасників 13-го Зізду Братства Українців Католиків у Саскачевані розпочали кампанію на Інститут ім. Маркіяна-Шашкевича в Саскатуні тим, що самі зложили на ту ціль \$5,300.

А ХТОЖ, ЯК НЕ УКРАЇНСЬКИЙ НАРІД?

Вилкоберський москвофільський „Свет“ подав новинку про „Апеляцію Українського Конгресового Комітету“ до президента Рузвелта в справі советсько-польського спору за східні границі Польщі. „Свет“ думає, що цей „руско-польський“ спір став ще більше „замотаним“ через згадану апеляцію, бо „апеляція“ виходить з заложення, що „ні руській ні поляки“ не мають права рішати цього спору, бо це є спір за „Західну Україну“, на якій живе український нарід, частина того понад 40-мільйонного українського народу, що не хоче бути ні під Росією, ні під Польщею. Ось таке становище є для москвофілів згаданої газети „туманним“, бо деж президент Рузвельт зможе відгребати з старих актів „українську державу“ з 1919 року, питає газета.

Що зробить президент з „апеляцією“, не знаємо, але що москвофіли з „Света“ ставлять і розв'язують ту справу „тумановато“, то це ясно, коли не можуть розуміти, що колиб застосувати демократичні принципи до цього спору, то тут треба би питати в першу чергу український нарід.

80-ЛІТТЯ ГРЕЧАНІНОВА.

Дня 25. жовтня б. р. святкували відчитами через радіо та часописними згадками 80-ліття славного російського композитора А. Т. Гречанінова, якого музична діяльність тісно зв'язана з московським народом, його народним життям, Волгою і т. п. До 1933 року нараховували яких 150 різних його композицій, в тому і церковних. Написав теж дві опери „Сестра Беатриса“ та „Добривля Никитич“. В тій останній співав славний бас Шаляпін. З Росії вигнав його голод. Тепер живе в Галівуді.

З советських воєнних комунікатів виходить, що советські війська заняли вже майже цілу Карпатську Україну. Зокрема згадується за заняття міста Мукачеве, яку то подію відзначив Сталін у Москві окремим гарматним салютом.

КЛОПОТИ З ВАЛЮТОЮ В КАРПАТСЬКІЙ УКРАЇНІ.

Лондонський кореспондент часопису „Ди Вол Стріт Джорнел“ подає, що найбільш замотаною валютною справою в Європі є тепер валюта Чехословаччини, до якої вже ввійшли советські війська. На території давньої Чехословаччини існують тепер чотири різні валюти. Советські війська ввійшли з „визвольними коронами“, що їх видруковано в Лондоні й перевезено до Москви. Тепер тяжко означити вартостеве відношення цієї корони до советського руля, а ще тяжче до мадярського пенго чи словацької корони. Замітне, що в кореспонденції з Лондону пишеться про Закарпаття („Рутінію“), що там живе „мільйон мешканців Західної України“.

ТАКИ ПРИ ЛІНІ КУРЗОНА.

Сталін і Чорчил обстоюють далі т. зв. Лінію Курзона як границю між будучою Польщею і Соведами. Таке передає лондонський кореспондент часопису „Пі Ем“ на підставі того, що мав зreferувати польський прем'єр Миколайчик польському урядові в Лондоні, вернувши з своєї останньої поїздки до Москви. Сталін теж вимагає, щоби та справа була вирішена вже тепер, а не аж при мирових переговорах, що наступлять по розгромі Німеччини та Японії. Сталін мав теж заявити, що від свого домагання не відступить. Та, пише кореспондент, поляки в Англії вірять, що при допомозі інтервенції американського уряду вони таки доб'ються ліпшої границі як лінія Курзона. Іде тут полякам у першу чергу про Львів, а далі про Вильно.

ЗА СПІВПРАЦЮ З НІМЦЯМИ.

„Новое Русское Слово“ подає як новинку з Парижа, що там судив суд „білого руского“. Бориса Федосенка, що вербував „русских полонених“ до німецької організації праці Тодта. Федосенко казав, що він дурив німців і формував баталіони, щоби їх в відповідний момент кинути проти німців. Суд присудив йому 7 років примусової праці.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 595 — 7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582

Кампанія, що зв'язує нас усіх

Яких ми не булиб переконань у різних справах і проблемах, то всі ми становимо одну цілість, коли іде про — книжку.

Всі ми годимось, що без неї культурна людина не може обійтись, не може жити, бо вона потрібна для набуття чи поширення знання, для піднесення духа, для вдержування та поширювання різних ідей, чи для розради і культурної та розумної розривки.

Без неї, а ще зокрема без української книжки, не може обійтись і українська спільнота в Америці. Це вже таке ясне, що перечити цьому ніхто не буде.

Та якщо так є, то значилоб, що нашу кампанію за книжку, що вже триває цілий місяць, треба би вважати успішною.

А чи так дійсно є?

Ще завчасно дати повну відповідь на це питання. Коли іде про моральний бік справи, про загальний відгомін, що то тільки щось одобрює, а не зобов'язує до діл, то цілком певно можемо ствердити, що маємо певний успіх. І маємо теж „практичне” попертя від тих одиниць, що то завжди поспішають з допомогою у кожній кампанії за якусь добру справу. Але покищо нема ще „загального” практичного попертя, себто нема масового закупна української книж-

ки, зокрема тої, що є видана в англійській мові.

Кампанія за книжку, яку ми повели, не є для ніякої особистої користи, ні для збогачення тих, що книжки видають і мають їх на складі, хоч нормально так повинно бути, щоб з видавання і розпродажі книжок могли люди жити, як і втримуватись книгарні та видавництва.

Кампанія звернена тепер у першу чергу на те, щоб уможливити в тих так важких часах видавання та поширювання правди про Україну та український нарід при помочі книжок та журналів, що вже є і які ми ще хотілиб видати. Кампанія хоче теж заставити наше старше покоління обов'язково мати у своїх хатах книжки про Україну та український нарід в англійській мові, щоб таким робом молодше покоління змалку при звичаювалось до таких книжок та журналів, і змалку їх пізнавало і читало, а тим самим і набирало вже змалку розумнішого й культурнішого привязання до краю і народу своїх батьків.

Ось це є ті причини, чому ми всі є в тій кампанії! Тому саме на кожному з нас тяжить моральний обов'язок щось у цій кампанії зробити. А саме:

Купити хоч одну книжку про Україну та український нарід!

І їх не треба забувати

Кілька суспільних установ підняло важну суспільну справу, котру серед загальної воєнної метушні забувається: справу молодого жіноцтва. Як знаємо, війна витягнула багато дівчат з їх родинних домів. Котра з них пішла до військової чи флотної служби, та має звичайну в таких службах опіку. Зате ті, що вийшли з дому на роботу в фабриці або в канцелярії, часто найшлися без привичної опіки. Вони удержуються власними руками, але по цілоденній роботі не мають коло себе ні родини, ні сусідів, ні часто навіть знайомих.

Словом, багато з таких дівчат не є зовсім підготовані до такого життя. І не одна з них не підготована до життя, яке її жде по закінченню війни. Вертатися в рідну місцевість, вона ледво чи зможе. Жити в новій ледво чи зможе. Нині вона роботу ще може найти, але чи зможе вона вдержатися, коли скінчиться воєнна нестача робочих рук? Ось тут маємо цілу низку питань, які

доконечне розв'язати треба, якщо край не має потерпіти великої втрати через деморалізацію великого числа молодих жінощин.

Та цих проблем дівчата самі розв'язати не можуть. Між ними є навіть дівчата, які собі цієї проблеми навіть не уявляють. Розв'язати їх може тільки громадянство. І деякі суспільні організації вже тепер беруться до їх розв'язки. Беруться шукати для дівчат пристойні мешкання, місце здорового відпочинку, здорової розривки. Вже тепер беруться навчати дівчат нових фахів, себто таких, які їм придалисяб після війни.

Того роду праця заслугує на

Р. О. А.

Це є скорочена назва російської армії в Німеччині, згідно з тим, що подає ньюйорське Новое Русское Слово, за російсько-нацистською газетою „Новое Слово”, що виходить в Берліні. Повна назва цієї армії така: „Русская Освободительная Армия”. Пишеться, що тепер уже значок з буквами „Р. О. А.” носять не тільки вояки, але й робітники, вивезені з Росії, які досі носили знак „Ост” на означення „робітник з сходу” (в нацистській мові — з Остлянд). Зміну зроблено на те, щоб всіх робітників перехилити в німецький бік. „Новое Слово” описує мітинг „русских, українських і білоруських робітників” при участі представників „русскої” армії та громадських установ: російських, українських і білоруських. Часопис розмальовує цей мітинг як якусь велику маніфестацію „словянства”, на якому виступала „Росія з біло-синьо-червоним прапором і хрестом Первозванного Апостола, де повівав жовто-блакитний прапор України з тризубцем Перуна і червоно-білий прапор Білорусі”. Порядок робилитам „русські С. С.”, себто російські відділи, вимуштрувані нацистськими С. С. (Шуц Штафель), що є головною опорою Гітлера. Головну промову виголосив полк. Мальцев, що славив „русского” вождя ген. Власова. До українських робітників, як пишеться, говорив Сеєненко, бувший надпосадник міста Харкова. Від білорусів говорив Островський. „Новое Слово” згадує теж і за „наших героїв”, себто за росіян, що полягли чи борються по німецьким боці, а між ними є такі: А. Балабанов, Сахаров, Алімов, Сорокін.

Нацистсько-пропагандний характер цього писання — очевидний.

ФОНД ПОМОЧІ РОСІЙСЬКИМ ПИСЬМЕННИКАМ І УЧЕНИМ.

Ось така організація існує в Лондоні. Головне її завдання: допомога російській інтелігенції в Франції. Вона переговорює тепер з англійським урядом у справі дозволу на висилку харчів (100 пакунків місячно) до Франції для тих російських письменників та учених, що там живуть.

ДЛЯ ПОБИДИ КУПУЙТЕ БОНДИ

громадянську піддержку, хтоб її не робив. Хто не може піддержати її грошево, повинен піддержати її принаймні морально. І всякий повинен звертати молодим дівчатам серед своїх знайомих увагу на таку громадянську акцію та радити їм з неї скористати.

„КАПУТУЛЯЦІЙНИЙ УРЯД”.

Так тепер називають поляки польський уряд у Лондоні. Кажеться, що польська еліта „попадає в розпуку”, коли бачить, як польський прем'єр, себто Міколайчик, уступає Москві щораз більше.

ПОШУКУВАННЯ ОСІБ

МИХАЙЛО ФЕДУН ПОШУКУЄ свого брата

ФЕДЯ ФЕДУН,

який був у Дітройт, Міш. Працював у Дадж Бродерс. Останній раз писав з Дітройту до своєї сестри до Шікаго в році 1932. Від того часу ніхто про нього не чув. Хтоб знав що про нього і про його теперішню адресу, хай ласкаво згодиться на таку адресу:

MICHAEL FEDUN
244 N. 8th STREET,
PHILADELPHIA, PA.

МИРОН ЛИТВИН і СИН**УКРАЇНСЬКІ ПОГРЕБНИКИ**

Обслуга щира і чесна
801 Springfield Avenue,
corner Harrison Place

IRVINGTON, N. J.

Phone: ESsex 3-9090

ІВАН БУНЬКО

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
заряджує погребамі по ціні так
низькій як \$150.

ОБСЛУГА НАЙКРАЩА

JOHN BUNKO

Licensed Undertaker & Embalmer
437 East 5th St.,
NEW YORK CITY

Dignified funerals as low as \$150.
Telephone: GRamercy 7-7661.

\$150.00 ЦІЛИЙ ПОХОРОН

і вище
ОБСЛУГУЄМО В ПЕРТ АМБОЙ
І ОКОЛИЦІ

KANAI KAIN FUNERAL HOME

433 STATE STREET,
PERTH AMBOY, N. J.

Phone: Perth Amboy 4-4646

ДОКТОР МЕДИЦИНИ М. Я. МАЙЗЕЛЬ

багато років займається лікуванням ТЯЖКИХ І ХРОНІЧНИХ недуг мужчин і жінок Недуги шкіри, нервові й шлункові, загальне ослаблення, недуги нирок і сечового міхура. СПЕЦІАЛЬНЕ ЛІКУВАННЯ РЕВМАТИЗМУ І НЕДУГ НІГ. Нові методи лікування за поміччю уколень електрикою.

Розсліди крові, сечі й інших виділень. Розсліди крові для подружого свідцтва.
107 ІСТ 17-та ВУЛ., НЮ ЙОРК (близько 4-тої Євеної і Юніон Свєрп)
Приймається від 10—1, 4—7:30 год., в неділі: 11. год. рано до 1. год. спод.

РОЗСЛІД — \$2.00